

for mandligt Opsyn, og efter 5—6 eller flere Aars Arbejde paa de bestaaende Anstalter en aarlig Løn af 400 Kr. At henvisne til, at Lønningerne ude paa Landet ere daarlige, forekommer mig at være en Henvisning, som en demokratisk Regering ikke kan benytte. Og at Lønningerne tidligere have været endnu lavere, er ingen Grund til at nøjes med et meget beskedent Tillæg. Netop hvor Lønningerne staa i et daarligt Forhold til det ydede Arbejde, bør man ikke betænke sig paa at foretage et Brud med Fortiden for at komme til virkelig gode og anstændige Lønninger, hvorved man kan sikre sig et godt og dygtigt Personale.

Ved Omtalen af disse Forhold, der gælde de Funktionærer under det offentlige, som staa lavest paa den sociale Rangstige og ere daarligst lønnede, ledes jeg til at omtale Forhold, der berøre en stor Del af vore Landarbejdere. Jeg ved nok, at der er visse Folk, der mene, at naar der er Tale om Landarbejdere, Herregaardsfolk, Tjenestedrenge og Tyender, er det Bagateller, man rører ved, og jeg ved ogsaa, at man for at afvise, hvad der kan tale for, at der gøres noget for at forbedre disse Forhold, indvender, at der findes saa megen Daarligdom mellem disse Arbejdere. Der er imidlertid neppe nogen Tvivl om, at en stor Del af de Unoder og den Mangel paa virkelig god Opdragelse, som kendetegner en stor Del af vore Tyender og vore Landarbejdere og da ganske særligt Herregaardsarbejderne, netop skyldes, at disse Folk ere udelukkede fra at faa Del i den almindelige offentlige Styrelse, saavel kommunal som politisk. Hvad har det ikke haft at sige for den danske Bondemand, at han gennem den kommunale og politiske Skole har erhvervet sig Øyne til ikke alene praktisk at lede den enkelte Kommunes Anliggender, men ogsaa til at tage Del i Styrelsen af Statens Anliggender. Der er ingen Tvivl om, at uden de Rettigheder, Bonden har haft, vilde han aldrig have naaet den sociale, politiske eller personlige Modenhed, hvortil han nu er naaet.

Det var med Rette, at den forhenværende Folketingsmand Kædt paa Landbrugsrådet i Aarhus udtalte nogle varme og stolte Ord om den danske Bonde og anførte, at han for en Forsamling af Nationaløkonomer, deriblandt ogsaa fremmede Folk, under stormende Bifald havde fremhævet, hvorledes den danske Bonde i Modsetning til saa mange andre Landes Bønder stillede sig imod Korntolden og

Brødfordyrelsen og paa Frihandelens Stade. Disse varme og meget rosende og smukke Ord for Bondestanden vilde være lydt med noget større Berettigelse, hvis man kunde have sagt, at Bondestanden i særlig Grad benyttede sin politiske Magt til at slaa til Lyd for Landarbejderne og de daarligst stillede ude paa Landet. Men det forekommer mig, at naar Talen er om den fattigste Del af vor Landbefolkning, om vore egentlige Landarbejdere, Herregaards- og Tjenestehusarbejdere, er der en lille Mangel paa Agtpaaagivenhed over for de Forurettelser og den hele Slendrian, den virkelige Ydmygelse af rent personlig Art, de enkelte ere Genstand for. Lad mig blot pege paa et enkelt Forhold: vore Pige- og Karlekamres Indretning. Der er nys udkommet en Bog af Forfatteren Johan Skjoldborg, i hvilken der gives en meget drastisk og grel Skildring af de paagældende Forhold. Der er rimeligvis dem, der her ville mene, at det er overdrevent, men der passerer i Ny og Næ Ting, som vise, at Forfatteren ikke overdriver, men at han tværtimod med Hensyn til Skildringen af Karle- og Pige kamre fører et meget afdæmpet Sprog. Jeg minder om, at der for nogle Maaneder siden passerede en Ulykke paa Sjælland nede ved Holbæk. Der brændte en større Gaard, og ved den paagældende Lejlighed var der to Karle og en Tjenestedreng, der indebrændte, og i Anledning af denne Brand skrev Højrebladet „Holbæk Amts Avis“: „Karkammeret hos Gaardens Ejer, Per Lind, laa bagved Hestestalden, staaende i Forbindelse med Gaarden alene ved Mugegangen saaledes, at man skulde gaa gennem Hestegødningen lige til Kammerdøren, der laa lige for Enden af Grebningen. I Kammeret var ikke noget Vindue, men kun et firkantet Hul, ikke saa stort, at man kunde stikke Hovedet ud af det.“ Man tænke sig i et Tilfælde som her en Ildebrand! Det er næsten umuligt for de paagældende Karle at slippe ud, dersom de da ikke vaagne i særdeles god Tid, blandt en Række urolige sparkende Heste, ud i en sammenbygget Gaard, der mulig er ompændt af Luerne. Der hører ved en saadan Lejlighed mere end almindeligt Held til at undgaa at blive indebrændt, og ved den paagældende Lejlighed var der jo ogsaa to Karle og en Tjenestedreng, der indebrændte. Det er ikke enestaaende, og det er ikke enestaaende, at der paa Landet indtræffer Ulykker ved Mangel paa Agtpaaagivenhed med at foretage de simpleste Sikkerhedsforan-